

De arbeidsmarktperspectieven van laaggeletterden in Nederland tot 2020

AANLEIDING

1,3 miljoen Nederlanders in de beroepsbevolking (16-65-jarigen) hebben moeite met lezen en schrijven. 57% daarvan werkt, veelal in beroepen met een laag opleidingsniveau. Rapportages schrijven, veiligheidsinstructies lezen en formulieren invullen zijn voor deze groep dagelijkse uitdagingen. Uitdagingen die nog bovenop de grotere kans op werkloosheid en het relatief lage loon waar deze werknemers mee kampen komen.

Bovendien verandert de arbeidsmarkt en de vaardigheden die daarvoor nodig zijn sterk. Is hiermee de arbeidssituatie van laaggeletterden nog kwetsbaarder dan die van laagopgeleiden? Dit onderzoeksrapport geeft inzicht in de arbeidsmarkt-situatie van laaggeletterden in Nederland tot 2020.

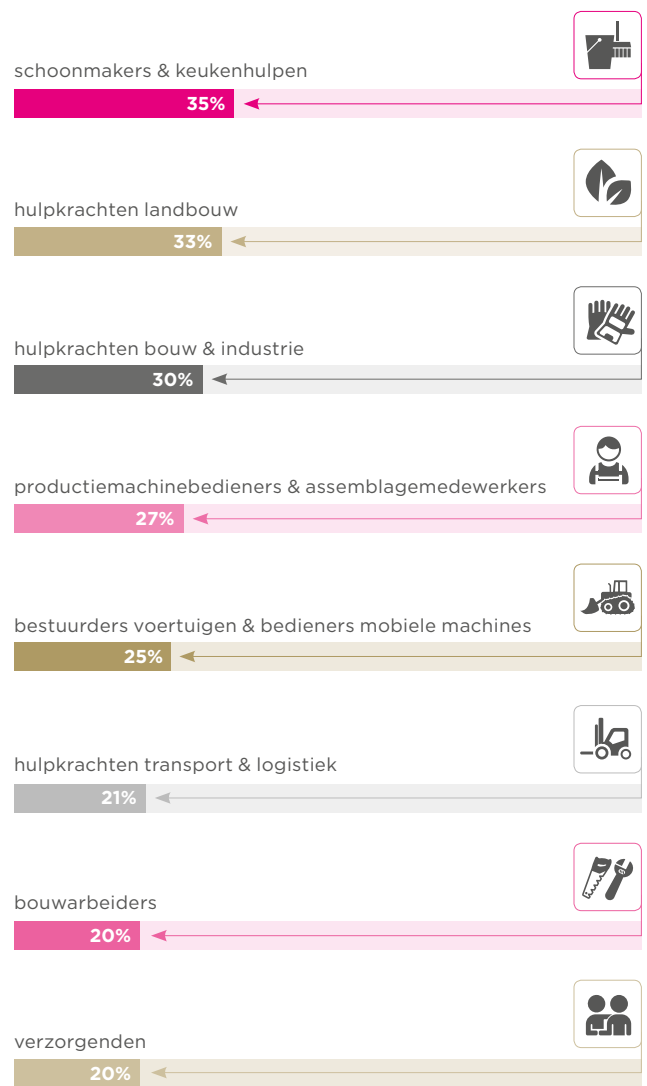
BELANGRIJKSTE RESULTATEN

Dit onderzoeksrapport maakt gebruik van de beroepsprognoses tot 2020 uit het Project Onderwijs Arbeidsmarkt (POA). Dat tweejaarlijks nationaal onderzoek laat zien hoe vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zich naar verwachting ontwikkelen. De prognoses zijn gekoppeld aan kerncijfers over laaggeletterdheid in Nederland.

De belangrijkste resultaten op een rij:

- Laaggeletterden werken relatief vaak in beroepen waar de vervangingsvraag hoog is. Dat is de vraag naar medewerkers die ontstaat doordat mensen de arbeidsmarkt (tijdelijk) verlaten. Tegelijkertijd blijkt dat juist werkgevers binnen deze beroepen nauwelijks of geen problemen hebben om deze vacatures te vullen. Ondanks een hoge vervangingsvraag, hebben laaggeletterden dus te maken met grote concurrentie van niet-laaggeletterden.
- Laaggeletterden bevinden zich, met uitzondering van het beroepssegment landbouwhulpkrachten (33% laaggeletterd en een verwachte krimp van 9%), niet vaker in krimp- of groeiberoepen dan niet-laaggeletterden. Dat zijn beroepen waar minder of juist meer werk beschikbaar is.

In deze beroepssegmenten is meer dan 20% van de werknemers laaggeletterd

Onderzoek

E. Sijbers, J. Allen & R. van der Velden (2016). *De arbeidsmarktperspectieven van laaggeletterden in Nederland tot 2020*. Maastricht: ROA.

Het volledige onderzoeksrapport is te downloaden via <https://www.lezenenschrijven.nl/over-laaggeletterdheid/onderzoeken>

UITGELICHT

Laaggeletterden werken vooral in beroepen waar het voor werkgevers niet moeilijk is om werknemers te vinden. Dit zijn beroepen als schoonmaker, keukenhulp of hulpmacht landbouw. Voor werkzoekenden in deze beroepen, waaronder laaggeletterden, liggen dus minder kansen op werk. Het gaat hier om beroepen waarin sterk op prijs wordt geconcurrerd; loonkosten en een efficiënte inzet van arbeid staan dus centraal. Doordat laaggeletterden minder vaardig zijn in lezen, schrijven en/of rekenen, lopen zij een grote kans om als eerste de dupe van te worden van deze concurrentie.

LAAGGELETTERDEN VERLIEZEN CONCURRENTIESTRIJD

Laaggeletterden zijn minder vaak actief op de arbeidsmarkt, hebben minder vaak een vaste aanstelling, vaker een laag inkomen¹ én een lagere beroepsstatus² dan niet-laaggeletterden. Dat was al bekend. Dat de situatie nóg kwetsbaarder is dan al gedacht, blijkt uit dit rapport. Reden daarvoor is dat laaggeletterden vooral werken in beroepssegmenten waar het voor werkgevers nauwelijks moeite kost om vacatures te vullen. Dit betekent dat er een hoge concurrentie is onder werkzoekenden: een concurrentiestrijd die laaggeletterden gemakkelijk verliezen.

Zeker omdat de behoefte aan lager opgeleiden op de arbeidsmarkt naar verwachting afneemt³, is dit zorgelijk. Bovendien zijn het beroepen met een zware lichamelijke belasting, die veel mensen op den duur niet volhouden. Omscholing is dan nodig, waarbij rekening gehouden moet worden met mogelijke laaggeletterdheid. Want omscholing is een grotere uitdaging voor laaggeletterden.

Stichting Lezen & Schrijven roept dan ook op om met name in de beroepssegmenten waarin veel laaggeletterden actief zijn, te investeren in lees- en schrijfvaardigheden. Ook moet er geïnvesteerd worden in rekenvaardigheden en digitale vaardigheden van werknemers en werkzoekenden. Pas als zij de kans krijgen om deze vaardigheden te verbeteren, krijgen zij een eerlijke positie in de concurrentie met andere werkzoekenden.

1 PIAAC (2013). PIAAC: Kernvaardigheden voor werk en leven. Resultaten van de Nederlandse Survey 2012.

2 I. Christoffels, P. Baay, I. Bijlsma & M. Levels (2016). Over de relatie tussen geletterdheid en armoede. 's Hertogenbosch & Maastricht: ecbo & ROA.

3 CPB en SCP (2015). De onderkant van de arbeidsmarkt in 2025. CPB Boek 17 / CPB-publicatie 2015-15. Den Haag: CPB en SCP.

CONCURRENTIEPOSITIE VAN LAAGGELETTERDEN VERBETEREN

Wilt u laaggeletterden een eerlijke kans op de arbeidsmarkt geven? Investeer dan in het ontwikkelen van hun vaardigheden. Het ondersteuningsprogramma Taal voor het Leven van Stichting Lezen & Schrijven kan u daarbij met instrumenten en materialen helpen.

Het programma ondersteunt gemeenten en (lokale) organisaties in het opbouwen van een lokale infrastructuur om laaggeletterden te bereiken en te scholen. Met de Taalmeter of Rekenmeter krijgt u in twaalf minuten een indicatie of iemand moeite heeft met lezen of rekenen. Ook is er lesmateriaal beschikbaar waarmee mensen kunnen werken aan vaardigheden passend bij hun context en vraag. Stichting Lezen & Schrijven stelt deze instrumenten en materialen kosteloos aan partners ter beschikking.

Neem vrijblijvend contact op met een lokale projectleider via taalvoorhetleven.nl/contact, bel **070 - 302 26 60** of mail naar info@lezenenschrijven.nl.

STICHTING LEZEN & SCHRIJVEN

'Vroeger had ik schulden, nu heb ik een eigen huis.' 'Doordat ik begrijp wat ik eet, ben ik 30 kilo afgevallen.' Laaggeletterden die beter leren lezen, schrijven, rekenen en omgaan met de computer vergroten hun kans op een zelfstandig, gezond en gelukkig leven. Ze kunnen beter meekomen in de maatschappij.

Stichting Lezen & Schrijven biedt laaggeletterden, samen met honderden gemeenten, instellingen, bedrijven, docenten en vrijwilligers, die kans. Door (taal)scholing te organiseren en door laaggeletterdheid onderwerp van gesprek te maken bij publiek en politiek. Deze uitgave is gefinancierd door de Rijksoverheid.